

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΟΥ
ΠΑΣΧΑ
Γρηγόριος Ξενόπουλος

Αγαπητοί μου,

ΑΥΤΕΣ τις ημέρες ξαναγυρίζω πάντα στα παιδικά μου χρόνια. Και θυμάμαι τις θαυμάσιες εκείνες γιορτές που χαιρόμουν στην πατρίδα μου, όταν ήμουν μικρό αμέριμνο παιδί κι είχα τους καλούς μου γονείς να με φροντίζουν και να μ' οδηγούν σε όλα. Φυσικά και στην εκκλησία ή στα «θρησκευτικά μου καθήκοντα»... Όσο ήταν χειμώνας, η μητέρα μου μ' έπαιρνε μαζί της στον Αϊ-Γιάννη ή στη Φανερωμένη, τις γειτονικές μας εκκλησίες, που λειτουργούσαν κάπως αργά —από τις οκτώ η μια, από τις εννιά η άλλη. Μα όταν έμπαινε η άνοιξη, που μπορούσα να ξυπνώ και να βγαίνω πιο πρωί, ο πατέρας μου μ' έπαιρνε στην Επισκοπιανή ή στον Άγιο Χαράλαμπο, εξοχικές εκκλησίες αυτές, σ' ένα ωραίο παραθαλάσσιο προάστιο, που λειτουργούσαν από τις επτά. Μετά τη λειτουργία, κάναμε κι έναν περίπατο στους Κήπους και γυρίζαμε λιγάκι κουρασμένοι μα πολύ ευχαριστημένοι κι οι δυο.

Ω, ήταν τόσο όμορφα! Η άνοιξη είχε στολισμένες τις πρασινάδες με μαργαρίτες άσπρες και κίτρινες, με ολοκόκκινες παπαρούνες και μ' άλλα γαλάζια ή μαβιά αγριολούλουδα. Τι πολύχρωμο το χαλί που απλωνόταν στα χωράφια! Το έβλεπα κι από την ανοιχτή πόρτα της εκκλησίας, καθώς άκουγα τα ψαλίσματα, τις ευχές και τα ευαγγέλια. Τα ευαγγέλια προπάντων μ' άρεσαν πολύ. Είναι τόσο ποιητικά αυτά που λένε πριν και μετά το Πάσχα! Πρώτα των Βαΐων —και συνήθως απ' αυτή την Κυριακή άρχιζα να πηγαίνω στις εξοχικές εκκλησίες— έπειτα της Ανάστασης, έπειτα του Θωμά, των Μαυροφόρων, της Σαμαρείτιδος... Ο παπα-Λογοθέτης, εφημέριος στον Αϊ-Χαράλαμπο, πολύ γραμματισμένος, τα έλεγε θαυμάσια. Κι όχι ψαλτά με μπάσα και σικόντα, όπως σ' άλλες εκκλησίες, αλλά διαβαστά, καθαρά, σταράτα, λέξη προς λέξη, και μ' έκφραση, με τόνο ώστε να καταλαβαίνει το νόημα κι ο αγράμματος. Κι αλήθεια, στις εκκλησίες εκείνες το

περισσότερο πήγαιναν απλοί, ταπεινοί άνθρωποι του λαού —ψαράδες, βαρκάρηδες, κηπουροί, μυλωνάδες. Και σου 'κανε χαρά να τους βλέπεις ντυμένους κυριακάτικα, ν' ακούνε με τόση ευλάβεια και με τόση προσοχή τα λόγια του Κυρίου...

Τη Μεγάλη όμως Εβδομάδα και το Πάσχα, όλη μου η «εκκλησία» ήταν, την Κυριακή το πρωί, η Ανάσταση που γινόταν στο ύπαιθρο, και κατόπι η λειτουργία: «*Δεύτε λάβετε φως, Χριστός Ανέστη, Εν αρχή ην ο λόγος*» και καθεξής. Δε μ' έβγαζαν έξω βράδυ, κι ούτε στα Νυμφία με πήγαιναν, ούτε στην Ακολουθία των Παθών, ούτε στη λιτανεία του Επιταφίου, που μόνο την πένθιμη μουσική της άκουγα από μακριά, αν τύχαινε να ξυπνήσω τη νύχτα της Μεγάλης Παρασκευής. Έτσι δεν ήξερα καλά τι προηγήθηκε απ' την Ανάσταση. Μόνο, από την Κυριακή των Βαΐων, πως ο Χριστός μπήκε θριαμβευτικά στα Ιεροσόλυμα. Αλλά τι έκαμε κει, τι τον έκαμαν, άκρες μέσες: Κάποιος Μυστικός Δείπνος, κάποιος σταυρικός Θάνατος, κάποια Ταφή σε καινό μνημείο... Τι να ήταν αυτά; Πώς να είχαν γίνει; Μόλις είχα μια ιδέα.

Κι άξαφνα... τα έμαθα όλα! Είχα μεγαλώσει, φαίνεται, εκείνο το χρόνο, κι οι γονείς μου με πήραν μαζί τους παντού.. Έτσι άκουσα και τα φοβερά εκείνα ευαγγέλια της Μεγάλης Πέμπτης και της Μεγάλης Παρασκευής και το *Σήμερα κρεμάται!*... Είδα και το Χριστό με το αγκαθένιο του στεφάνι στο μαύρο σταυρό, ένα μεγάλο Χριστό σαν αληθινό... Έπειτα τον είδα και νεκρό, ξαπλωμένο στο χρυσό Επιτάφιο (κι ο Χριστός του Επιταφίου στη Ζάκυνθο δεν είναι κεντημένος σε πανί, είναι ζωγραφισμένος σε ξύλο, σαν εικόνα περικομμένη, όπως κι ο Εσταυρωμένος). Και θυμούμαι ακόμα τι αλλιώςτικη εντύπωση, τι μεγαλύτερη χαρά μου έκαμε το Πάσχα στην εκκλησίτσα, την πρώτη φορά, αφού είχ' ακούσει πια κι ιδεί και μάθει όλα τα προηγούμενα. Μπορώ να πω πως αυτό ήταν το πρώτο μου Πάσχα.

Γιατί όλη τη Μεγάλη Εβδομάδα την είχα περάσει με το πένθος, με τη λύπη των Παθών. Είχα παρακολουθήσει το Χριστό στο μαρτύριό του, στην αγωνία του, στο θάνατο του· είχ' ακούσει και τη Διαθήκη του, είχα παρακαθήσει και στο Μυστικό Δείπνο, είχ' ακολουθήσει και την εκφορά του, κλαίγοντας μαζί με τη Θλιμμένη Μητέρα, που κι αυτή ακολουθούσε ζωγραφιστή σε μια μεγάλη εικόνα σαν αληθινή: *ω γλυκύ μου έαρ,*

γλυκύτετον μου τέκνον... Γι' αυτό το Χριστός Ανέστη μου έκαμε ύστερα τόση χαρά, τόση αγαλλίαση, γι' αυτό μου φάνηκε σαν μίαν υπέρτατη ικανοποίηση, σαν μία νίκη, σαν ένας θρίαμβος. Εκείνος που φόρεσε για εμπαιγμό ψεύτικη πορφύρα. Εκείνος που ποτίσθηκε χολή και ξίδι, και μαστιγώθηκε, και καρφώθηκε σε ξύλο, και πέθανε μαρτυρικά, σαν άνθρωπος, έβγαίνε ζωντανός από τον τάφο κι ανέβαινε στον ουρανό σαν Θεός!

Έτσι έπρεπε να είναι. Για να μου δώσει τόση χαρά η Ανάσταση, έπρεπε να προηγηθεί το Πάθος· για να μου κάμει τόση εντύπωση το Πάσχα, έπρεπε να γνωρίσω τη Μεγάλη Εβδομάδα. Μαθαίνοντας όσα έμαθα εκείνον το χρόνο, μάθαινα τη ζωή, που ως τότε ήμουν πολύ μικρός για να την ξέρω, αφού οι γονείς που με φρόντιζαν και μ' οδηγούσαν, δεν με πήγαιναν παρά στις χαρούμενες κυριακάτικες λειτουργίες και με προφύλαγαν απ' τα λυπητερά, που δεν ήταν ακόμα για μένα.

Έτσι και στη ζωή: Τη χαρά, την αληθινή χαρά, την κατακτούμε ύστερ' από αγώνα και αγωνία, ύστερ' από κόπο και λύπη. Πριν από κάθε μας Πάσχα, πρέπει να περάσουμε μία Μεγάλη Εβδομάδα.

Ω, αυτό το ξέρετε και σεις από τώρα. Μήπως την εβδομάδα των διαγωνισμών του σχολείου, που προηγείται από τη νίκη και τη χαρά του άριστα, δεν την ονομάζετε... Μεγάλη Εβδομάδα;

Γελάτε, ε;... Και του χρόνου!

Σας ασπάζομαι ΦΑΙΔΩΝ

(Από το περιοδικό *Η Διάπλασις των Παίδων*)

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΟΥ ΠΑΣΧΑ Γρηγόριος Ξενόπουλος

Ο συγγραφέας - με το κείμενό του - κάνει μια αναδρομή στα παιδικά του χρόνια τις μέρες του Πάσχα. Αναφέρει τις αναμνήσεις του από τις μέρες εκείνες. Μήπως αγγίζει και τα δικά μας συναισθήματα;

Ερωτήσεις:

1. Δώσε με μια πρόταση το νόημα της κάθε παραγράφου.

- 1^η Ο συγγραφέας φέρνει στο μυαλό του θαυμάσιες παιδικές αναμνήσεις μέσα από τις γιορτές, τις οποίες ζούσε στην ιδιαίτερη πατρίδα του και ήταν ταυτόσημες με τις εκκλησίες του τόπου του.
- 2^η Ο συγγραφέας φέρνει μπροστά στα μάτια του εικόνες μέσα από την ανοιξιιάτικη φύση και την εκκλησία λίγο πριν και λίγο μετά το Πάσχα.
- 3^η Ο συγγραφέας - ως παιδί - βιώνει τη Μεγάλη Εβδομάδα μόνο μέσα από την Κυριακή των Βαΐων και την Κυριακή του Πάσχα, αφού αυτές τις ακολουθίες παρακολουθούσε μόνο.
- 4^η Ο συγγραφέας μεγαλώνει και ζει πραγματικά «Το πρώτο του Πάσχα».
- 5^η Εικόνες από τη Μεγάλη Εβδομάδα στην Εκκλησία - Η Πορεία προς το Πάθος και η Ανάσταση
- 6^η / 7^η Το Πάθος πάντοτε προηγείται της Ανάστασης

2. Ποιο ήταν το πρώτο Πάσχα του συγγραφέα; Γιατί;

Το πρώτο Πάσχα του συγγραφέα ήταν τη χρονιά εκείνη που έχοντας μεγαλώσει αρκετά, μπόρεσε να παρακολουθήσει όλες τις συγκλονιστικές ακολουθίες που μεσολαβούν μεταξύ της Κυριακής των Βαΐων και του Πάσχα, όλες τις ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας δηλαδή, που μέχρι τότε δεν είχε ξανασυμμετάσχει και δεν ήξερε πώς ήταν.

3. «...Για να μου δώσει τόση χαρά η Ανάσταση, έπρεπε να προηγηθεί το Πάθος...»
Συμφωνείς ή διαφωνείς με τούτα τα λόγια του συγγραφέα και γιατί;
Συμφωνώ με αυτά τα λόγια γιατί όταν πραγματικά κοπιάσουμε και αγωνιστούμε για κάτι, η χαρά της επίτευξης του στόχου είναι πιο ουσιαστική και αληθινή.
4. Ποιο μήνυμα ήθελε να στείλει στα παιδιά ο Γρ. Ξενόπουλος με τούτη την επιστολή του;
Το μήνυμα που ο συγγραφέας ήθελε να στείλει στα παιδιά είναι από τη μια η ψυχική απόλαυση της συμμετοχής του σε όλες τις ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας και από την άλλη ότι της πραγματικής χαράς της Ανάστασης πάντοτε προηγείται το Πάθος.
5. Ποια άλλη επικεφαλίδα θα ταίριαζε στο κείμενο;
Η πρώτη μου Ανάσταση
Παιδικές πασχαλινές αναμνήσεις
6. Να ερμηνεύσεις με δικά σου λόγια τις φράσεις του κειμένου :
- α) « Τί πολύχρωμο το χαλί που απλωνόταν στα χωράφια!»
Τα πολύχρωμα ανοιξιάτικα λουλούδια φύτρωναν παντού στους κάμπους και στους αγρούς μοιάζοντας σαν ένα πολύχρωμο χαλί.
- β) «Έτσι άκουσα και τα φοβερά εκείνα ευαγγέλια της Μεγάλης Πέμπτης και της Μεγάλης Παρασκευής ...»
Ο συγγραφέας παρακολουθούσε πια τις ακολουθίες, άκουγε και βίωνε τα συγκλονιστικά ευαγγέλια της Μεγάλης Πέμπτης και Παρασκευής που περιγράφουν τις τελευταίες στιγμές της επίγειας ζωής του Χριστού.
(γ) «Εκείνος που φόρεσε για εμπαιγμό ψεύτικη πορφύρα».
Οι σταυρωτές του Χριστού θέλοντας να Τον κοροϊδέσουν, Του φόρεσαν κόκκινο μανδύα, όπως συνήθιζαν να φορούν οι βασιλιάδες.
6. Μελέτησε με τη βοήθεια κάποιου ενήλικα τα εγκώμια που ψέλνονται τη Μεγάλη Παρασκευή και αφού συγκεντρώσεις αυτά που σου αρέσουν περισσότερο προσπάθησε να ζωγραφίσεις μια σχετική εικόνα που να δείχνει τα συναισθήματα και την εντύπωση που σου προκαλούν.
<https://www.youtube.com/watch?v=oY3OzPW4mQM>- Τα Εγκώμια - Επιτάφιος Θρήνος
Μπορείτε, εάν θέλετε, να πατήσετε το κουμπί "υπότιτλοι" δίπλα στις "ρυθμίσεις" για να εμφανιστούν οι στίχοι επάνω στο βίντεο.
8. Ποιο γεγονός από τη Μεγάλη Εβδομάδα σε συγκινεί περισσότερο;
Ο καθένας μπορεί εδώ να γράψει το γεγονός που τον συγκινεί προσωπικά περισσότερο.

Τα κόκκινα αυγά

(Γρηγόριος Ξενόπουλος)

Τα έθιμα είναι αυθόρμητες κοινωνικές εκδηλώσεις που ο λαός επαναλαμβάνει, για να εκφράσει μ' αυτά τις αντιλήψεις του και τα πιστεύω του. Τα περισσότερα ελληνικά έθιμα έχουν τις ρίζες τους στα αρχαία και τα βυζαντινά χρόνια. Άλλα, πάλι, παρουσιάζουν ομοιότητες με έθιμα γειτονικών μας λαών και άλλα έχουν δεχτεί επιδράσεις από λαούς με οποίους ήρθαμε σε επαφή. Στο πέρασμα των αιώνων, μερικά έθιμα σχεδόν αμετάβλητα (π.χ. έθιμα του γάμου), ενώ άλλες λαϊκές εκδηλώσεις εξελίχτηκαν σύμφωνα με τις κοινωνικές και πολιτισμικές αλλαγές (π.χ. οι χοροί και η μουσική τους, τα παραμύθια, οι μύθοι). Ωστόσο, όσο κι αν μεταβληθεί ένα έθιμο, διατηρεί πάντοτε τον κεντρικό του.

τους
έμειναν

πυρήνα

Αγαπητοί μου,

Μια φίλη μας, αν θυμάστε, ρώτησε τις Αποκριές πώς κι από τι επικράτησε το παράξενο έθιμο του μασκαρέματος· κι η **Διάπλαση*** της εξήγησε **στην Αλληλογραφία*** πως είν' ένα λείψανο ειδωλολατρικό. Ένας φίλος μας σήμερα μας κάνει την ίδια ερώτηση για το έθιμο των κόκκινων αυγών. Άραγε η ίδια εξήγηση θα χωρούσε; Είναι κι αυτό έν' από τα ειδωλολατρικά εκείνα έθιμα που, τροποποιημένα λιγάκι, πέρασαν και στο χριστιανισμό; Ποιος ξέρει! Το βέβαιο είναι πως το αυγό, σα σύμβολο γονιμότητας, ήταν ιερό κάποιας θεάς που τη λάτρευαν οι αρχαίοι Φοίνικες — της Ίσιδος νομίζω— και πως γι' αυτό η αυγοφαγία, σε κάποιες γιορτές εκεί πέρα, ήταν έθιμο Θρησκευτικό. Λένε λοιπόν οι σοφοί πως το έθιμο των Φοινίκων πέρασε ύστερα στους Έλληνες και στους Εβραίους κι απ' αυτό η εβραϊκή κι η χριστιανική αυγοφαγία του Πάσχα. Λείψανο δηλαδή ειδωλολατρικό, λιγάκι τροποποιημένο. Αλλά πώς τροποποιήθηκε; Και γιατί τα πασχαλιάτικ' αυγά επικράτησε να τα τρώμε κοκκινοβαμμένα;

Εδώ οι γνώμες χωρίζονται. Άλλοι λένε πως είναι από ένα θαύμα που έγινε στην Ιερουσαλήμ την ημέρα της Σταύρωσης. Τη στιγμή δηλαδή που οι Εβραίοι εφώναζαν «το αίμα αυτού —του Χριστού— **εφ' ημάς και επί τα τέκνα ημών***», στα σπίτια τους βάφτηκαν κόκκινα όλα τα τρόφιμα που είχαν για το Πάσχα, άρα και τ' αυγά. Και για ενθύμηση αυτού του θαύματος οι χριστιανοί από τότε βάφουν τα πασχαλιάτικ' αυγά τους κόκκινα. Άλλοι πάλι λένε πως το θαύμα που θυμίζει το βάψιμο αυτό έγινε αργότερα στη Ρώμη. Την ημέρα δηλαδή που γεννιόταν εκεί κάποιος αυτοκράτορας —δε θυμούμαι τώρα ποιος— που έμελλε να γίνει κατόπι φίλος και προστάτης των κατατρεγμένων χριστιανών, οι όρνηθες της παλατιανής αυλής (με την κυριολεξία εδώ), για να προαναγγείλουν αυτό το χαρμόσυνο, γέννησαν κόκκιν' αυγά. Μπορεί κανείς να διαλέξει όποιο απ' αυτά τα θαύματα του αρέσει καλύτερα και να πιστέψει —τίποτα δεν εμποδίζει— πως απ' αυτό προήλθε το έθιμο.

Άλλοι, ωστόσο, τ' αποκρύβουν και τα δύο. Κανένα θαύμα, σας λένε. Οι χριστιανοί τρώνε αυγά το Πάσχα, γιατί συμβολίζουν την Ανάσταση. Όπως δηλαδή το κλωσοπουλάκι σπάζει το **τσέφλι*** και βγαίνει απ' τ' αυγό του, έτσι κι ο Χριστός σήκωσε την πλάκα και βγήκε απ' τον τάφο του. Και τα βάφουμε κόκκινα τ' αυγά του Πάσχα, είτε για να τα κάμουμε ακόμα πιο χαρούμενα σύμβολα, αφού το κόκκινο είναι το χρώμα της χαράς, είτε γιατί κι αυτό, μαζί με τόσα άλλα, το πήραμε απ' τους Εβραίους που έβαφαν το Πάσχα όλα τους τα πράγματα κόκκινα, ακόμα και τους τοίχους των σπιτιών τους, σα με το αίμα του αρνιού που έσφαξαν για ενθύμηση άλλου περιστατικού της Ιεράς Ιστορίας τους. Γιατί μήπως και το πατροπαράδοτο, το απαραίτητο αρνί του χριστιανικού μας Πάσχα, δεν κατάγεται από εκείνο που έσφαξαν οι Εβραίοι την παραμονή της Εξόδου από την Αίγυπτο και με το αίμα του έβαφαν τις πόρτες τους, σημάδι για να μη μπει στα σπίτια τους, τη φοβερή εκείνη για τους Αιγύπτιους νύχτα, ο εξολοθρευτής Άγγελος;

Αυτά τέλος πάντων λένε οι σοφοί για την καταγωγή των κόκκινων αυγών. Καθώς βλέπετε, είναι

κάπως δύσκολο να εξακριβωθεί η αλήθεια. Αλλά τι μας μέλει! Φτάνει που το έθιμο είν' όμορφο κι αθώο. Ούτ' αίμα χύνει ούτε πόνο προξενεί. Λίγη βαφή στο τσουκάλι που θα βράσουν, και τ' αυγά βγαίνουν από κει μέσα πασχαλιάρια. Αλλού —γιατί το χριστιανικό αυτό έθιμο είναι παγκόσμιο—, τα βάφουν και τριανταφυλλιά και γαλάζια και χρυσά ή τα χρυσοστολίζουν. Αλλά πιο γνήσια, πιο πασχαλιάρικ' απ' όλα μου φαίνονται τα δικά μας, τα καθαυτό κόκκινα. Είναι, αλήθεια, το χρώμα της χαράς, όπως το μαύρο είναι της λύπης. Φτάνει να ιδούμε μπροστά μας ένα μόνο κόκκινο αυγό, για να αιστανθούμε πως κάτι ευχάριστο, κάτι χαρούμενο ήρθε ή πλησιάζει. Και μου φαίνεται πως αυτός είναι κι ο μόνος λόγος που αγαπήθηκε, γενικεύτηκε κι επικράτησε το έθιμο, απ' όποιο θαύμα κι αν γεννήθηκε, απ' όποια άλλη θρησκεία κι αν πέρασε στη δική μας. Είναι όμορφο κι αθώο. Κι αποτελεί μια απ' τις μεγαλύτερες παιδιάτικες χαρές του χρόνου!

Θυμούμαι την τεράστια εντύπωση που μου 'καναν τα κόκκιν' αυγά σαν ήμουν μικρός. Και το σχήμα τους κι η γεύση τους ακόμα μου φαινόταν πως άλλαζε μαζί με το χρώμα τους. Τα 'βλεπα πιο στρογγυλά, πιο μεγάλα, πιο ωραία. Κι ενώ τ' άσπρα αυγά δεν τα 'τρωγα με καμιά εξαιρετική ευχαρίστηση, τα κόκκινα πασχαλιάρια ήταν για μένα αληθινή **αμβροσία***! Όταν τα 'σπαζα, έμενα εκστατικός μπροστά στην απροσδόκητη ασπράδα που είχαν τα τσέφλια τους από μέσα και που έκανε

μια τόσο ζυηρή αντίθεση με την κοκκινάδα της επιφάνειας. Ακόμα και το κιτρινάδι, κοντά στο κόκκινο, το 'βλεπα αλλιώς. Πόσα χρώματα σ' ένα πασχαλιάρικο αυγό ανοιγμένο! Σωστό λουλούδι! Κι όταν την Πρωτομαγιά απέξω απ' τις πόρτες των σπιτιών, κατά το έθιμο του τόπου μου, έβλεπα σκορπισμένα μαζί με άλλα λουλούδια και κομματάκια από τσέφλια κόκκινων αυγών, μου φαίνονταν κι αυτά σαν αληθινά ροδοπέταλα...

Όλες αυτές οι παιδιάτικες εντυπώσεις μου ξαναγεννιόνταν κάθε Πάσχα, όταν είχα τα κορίτσια μου μικρά κι έβλεπα την ασύγκριτη χαρά τους μπροστά στα κόκκιν' αυγά. Τίποτα, τίποτα δεν τα χαροποιούσε περισσότερο! Ούτε τα πρωτοχρονιάτικα δώρα. Κι όταν μεγάλωσαν λίγο και μπορούσαν κι αυτά κάτι να κάνουν στο σπίτι, μονάχα τους ήθελαν ν' αγοράζουν κάθε χρόνο τη βαφή και μονάχα τους —με τι φασαρία, **Θε μου***!— να βάφουν τ' αυγά του Πάσχα.

Μα και σήμερα, που στο σπίτι μου δεν υπάρχουν πια μικρά παιδιά και που τα κόκκιν' αυγά, χωρίς καμιά φασαρία τα βάφει η νοικοκυρά ή η υπηρέτρια αδιάφορο, η θέα τους μας χαροποιεί όλους, γιατί μας ξανακάνει αμέσως παιδιά. Κι αυτό βέβαια συμβαίνει σ' όλα τα σπίτια...

Σας ασπάζομαι!

ΦΑΙΔΩΝ

Διάπλαση: εννοεί το παιδικό περιοδικό *Η Διάπλασις των Παίδων*

στην **Αλληλογραφία:** είναι η στήλη του περιοδικού που απαντούσε στις επιστολές των μικρών αναγνωστών του «εφ' ημάς και επί τα τέκνα ημών»: να πέσει επάνω μας και πάνω στα παιδιά μας

το **τσέφλι:** το τσόφλι του αυγού

(η) **αμβροσία:** η τροφή των αρχαίων θεών του Ολύμπου, που τους έκανε αθάνατους. Μεταφορικά σημαίνει το πολύ νόστιμο φαγητό

Θε μου: Θεέ μου

Ερωτήσεις - Δραστηριότητες:

1. Συγκεντρώστε πληροφορίες για πασχαλινά έθιμα από το διαδίκτυο, βιβλία ή από διηγήσεις συγγενικών προσώπων.

Έθιμα από το Σάββατο του Λαζάρου, την Κυριακή των Βαΐων, τον Επιτάφιο, το βράδυ της Ανάστασης, την ημέρα του Πάσχα .....

2. Αν θέλετε, δοκιμάστε να παρασκευάσετε παραδοσιακά κουλουράκια!

Συνταγή

Υλικά που θα χρειαστούμε:

2 ποτήρια του νερού αραβοσιτέλαιο

1 ποτήρι ζάχαρη

1 ποτήρι ρετσίνα

1 ποτήρι σουσάμι

1 κιλό αλεύρι που να φουσκώνει μόνο του (η ζύμη πρέπει να γίνει μαλακή).

Εκτέλεση

Ανακατεύουμε καλά όλα τα υλικά εκτός από το αλεύρι και το σουσάμι, που τα προσθέτουμε μετά. Ζυμώνουμε και πλάθουμε τη ζύμη σε πολύ λεπτά κορδονάκια σαν το μικρό μας δάχτυλο. Τα ενώνουμε στις άκρες, για να πάρουν στρογγυλό σχήμα, ή διπλώνουμε τα κορδονάκια, τα στρίβουμε και ενώνουμε τις δύο άκρες τους. Τοποθετούμε τα κουλούρια σε βουτυρωμένο ταψί και τα ψήνουμε σε 180°C για 15 λεπτά περίπου. Καλή σας όρεξη!

Το πασχαλινό μας σταυρόλεξο

A crossword puzzle grid with 20 numbered starting points. The grid consists of white squares for letters and black squares for empty space. The numbers are as follows:

- 1: Down, top right corner.
- 2: Down, top right area.
- 3: Down, top middle.
- 4: Down, top left.
- 5: Across, top middle.
- 6: Down, top right area.
- 7: Across, top right.
- 8: Across, middle left.
- 9: Down, middle.
- 10: Across, middle right.
- 11: Across, middle left.
- 12: Down, middle right.
- 13: Across, middle right.
- 14: Down, middle right.
- 15: Down, middle left.
- 16: Across, middle left.
- 17: Across, middle right.
- 18: Down, middle right.
- 19: Down, bottom middle.
- 20: Across, bottom left.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

5. Την εποχή αυτή γιορτάζουμε πάντα το Πάσχα.
7. Πάνω σε αυτόν σταύρωσαν τον Χριστό.
8. Η περιφορά του γίνεται στον εσπερινό της Μεγάλης Παρασκευής.
10. Το ζώο το οποίο σουβλίζουμε παραδοσιακά στην Κύπρο την ημέρα του Πάσχα.
11. Λέγεται η εβδομάδα πριν το Πάσχα.
13. Το στεφάνι του Χριστού ήταν φτιαγμένο από αγκάθια.
15. Μαθητής του Χριστού που Τον απαρνήθηκε τρεις φορές.
17. Λέγονται αλλιώς τα φύλλα της φοινικιάς.
20. Οι κοπέλες στολίζουν τον Επιτάφιο με φρέσκα και όμορφα...

ΚΑΘΕΤΑ

1. Οι νοικοκυρές τις φτιάχνουν με σταφιδάκια ή χωρίς.
2. Έτσι ονομάζουμε τα μαρτύρια του Χριστού.
3. Η πασχαλινή ευχή που ανταλλάζουν μεταξύ τους οι χριστιανοί τη μέρα του Πάσχα.
4. Συμβολίζει το αίμα του Χριστού.
6. Είδος γλυκού ψωμιού που το φτιάχνουμε το Πάσχα.
9. Φίλος του Χριστού που αναστήθηκε.
12. Την κρατάμε τη νύχτα της Ανάστασης.
14. Τσουκρίζουμε κόκκινα...
16. Ο Ιούδας πρόδωσε τον Χριστό με ένα ...
18. Πρόδωσε τον Χριστό.
19. Έτσι λέγεται το δείπνο που είχε ο Χριστός με τους μαθητές του τη Μεγάλη Τετάρτη.

ΛΥΣΕΙΣ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

5. ΑΝΟΙΞΗ
7. ΣΤΑΥΡΟΣ
8. ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ
10. ΑΡΝΙ
11. ΑΓΙΑ ΕΒΔΟΜΑΔΑ
13. ΑΓΚΑΘΙΝΟ
15. ΠΕΤΡΟΣ
17. ΒΑΓΙΑ
20. ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ

ΚΑΘΕΤΑ

1. ΦΛΑΟΥΝΕΣ
2. ΠΑΘΗ
3. ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ
4. ΚΡΑΣΙ
6. ΤΣΟΥΡΕΚΙ
9. ΛΑΖΑΡΟΣ
14. ΑΥΓΑ
16. ΦΙΛΙ
18. ΙΟΥΔΑΣ
19. ΜΥΣΤΙΚΟ

